

EL RAMON ARAMON QUE JO CONEC

• *Maria Lluïsa Pazos*

Parlar de Ramon Aramon i Serra em resulta alhora fàcil i difícil. D'una banda, el meu tracte personal amb ell no té més de dos anys i mig d'antiguitat. Jo no he conegut l'etapa més activa del científic i del filòleg sinó a través de la seva obra, però, aquesta etapa, ja ens la fan conèixer a bastament els seus companys de tasca, els seus alumnes d'ahir esdevinguts figures importants en el nostre horitzó cultural.

Noms com Josep M. Lladó, Maria-Aurèlia Capmany o Josep Massot són un aval segur de precisió i d'exhaustivitat. I llurs paraules són presents en aquest número de Llengua Nacional. Noms com Jordi Carbonell o Josep M. Llompart han d'ésser les veus fidels i brillants que s'encarregaran de parlar de Ramon Aramon amb motiu de l'acte d'homenatge.

Però continua essent difícil cloure en un article les mil cares de la relació amb una persona amb qui s'ha compartit en poc temps tantes hores. I ho és més quan aquestes hores han engendrat admiració, respecte, ensenyament, estimació, vida, en definitiva. I encara ho és més si aquesta persona és Ramon Aramon i Serra, és a dir, algú que ha escrit en lletres d'or i sobretot en lletres d'amor –sovint poc llegides– el seu nom en la història de la cultura universal i, sobretot, en la història d'un poble. I es més difícil perquè la subjectivitat és entremaliada i entortolliga allò que hom creu que hauria de dir.

Per això, més enllà del tòpic i del mite, vull parlar del Ramon Aramon que jo conec, la vàlua del qual supera amb escreix el mite. Pel que fa als tòpics, em consta que li són desplaents...

I és precisament en aquest punt que la dificultat de parlar d'una persona tan entranyable enfila el camí fàcil del plaer.

El vaig conèixer quan acabava jo de publicar *L'amenaça del català light*. Recordo que m'havien colpit extrordinàriament els insults que li havien adreçat els "verinosos". Aquells insults a un "senyor Ramon" maltractat, acusat, ridiculitzat em feien arribar a la conclusió que hom pot discrepar de les persones però que un país que no té memòria històrica és un país sense futur i sense esperança. Un país que renega d'aquells qui es jugaren la vida per la seva identitat és un país condemnat a l'extermini. I aquí no hi valen excuses d'obertures lingüístiques. Havia començat el procés de matar la llengua per la pseudo-llengua i el primer pas era executar els seus defensors. Potser en aquell moment naixia de manera inconscient la idea d'aquest homenatge popular: el poble havia de recuperar la possibilitat d'apropar-se a aquell qui un totalitarisme havia submergit en el silenci i un nou totalitarisme submergia ara en la marginació i el menyspreu.

Si la primera sorpresa fou els atacs i les calumnies, la segona fou la manca de defensa de Ramon Aramon per part de la societat.

La tarda que vaig trucar a la porta del seu despatx de l'Institut d'Estudis Catalans per regalar-li el meu llibre rebria una nova sorpresa. Aquell "censor", aquell "comissari lingüístic" caricaturitzat pels verinosos era una persona cordial, receptiva, buida de vanitat i plena de la senzillesa dels grans, que no fretura d'ostentacions, amb una capacitat de treball i una agudesesa d'anàlisi impròpies d'un home de vuitanta-tres anys. Vindria el primer de tants i tants sopars que d'aleshores ençà tinc la joia de compartir.

Cal dir que mai no l'he sentit desqualificar ningú per motius de llengua, mai no l'he sentit acusar els seus acusadors.

Ensems amb l'home senzill he conegut l'home amic d'aquells qui ens enorgullim de considerar-nos-hi, l'home lleial i fidel no tan sols a la llengua sinó a les persones, l'home atent a qualsevol sol·licitud, l'home disposat sempre a escoltar tothom. Quan es constituí Llengua Nacional el vaig convidar a la presentació. Havia arribat de París, on havia anat com a president honorari de la Unió Acadèmica Internacional, amb el braç dret trencat. Els metges no van creure pertinent d'enguixar-l'hi, la qual cosa volia dir que es veia obligat a suportar el dolor en moure'l. Doncs bé, tot just al cap de dos dies Ramon Aramon assistia a la nostra presentació, malgrat el dolor, malgrat les recomanacions del metge, malgrat els vuitanta-quatre anys.

Són fragments de vivències que hom no pot oblidar i podria explicar moltes més anècdotes d'aquest anys rics i enriquidors. Si sé alguna cosa d'ell no és pas perquè li agradi vantar-se de res. Ramon Aramon és un lluitador que no explica "batalletes". La lluita, la lleialtat i la senzillesa esdevenen circumstàncies normals de la seva vida, una vida per la llengua, amb la llengua, des de la llengua, per a la llengua. La llengua és el seu amor, el seu orgull, la seva raó, la seva passió i el seu gaudi. I, com a bon mestre, transmet el que sent i dona vida a la llengua des de les seves actituds més habituals als seus consells més científics. I dic consells perquè mai no l'he sentit dir "això ha d'ésser així". Amb una prudència exemplar es limita a un "no creus que seria millor fer-ho d'aquesta manera?". D'altra banda, no és un home reclòs en l'estança hermètica i rica dels seus coneixements, sinó que encomana amor al treball, vitalisme, sociabilitat i coratge. Ningú no ha conegut en ell ni un bri d'escepticisme, davant el projecte nacional.

Heus ací alguns trets del Ramon Aramon que jo conec. I el seu exemple és la millor lliçó.

Per això aquesta lliçó magistral d'una vida ha de saltar del cau del llibre al cor de tots els qui li devem la continuïtat sense claudicacions de la tasca i de l'esperança. No sé si el poble es mereix Ramon Aramon, però Ramon Aramon sí que es mereix l'amor del poble.

Tant de bo aquest homenatge popular serveixi perquè la nostra memòria ens faci caminar cap a un futur més nostre.

Gràcies Ramon Aramon per no defallir; gràcies per retornar-nos la llengua. Vós ja sabeu perquè us dediquem aquest homenatge. Amb això, ja en tenim prou.